

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/333090069>

KDV VE ÖTV İNDİRİMLERİNİN GİRİŞİMCİLERİN SATIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ Sami BUHUR Impact of VAT and SCT Discounts on Sales of Entrepreneurs: The Case of Turkey

Conference Paper · July 2017

CITATIONS

0

READS

327

1 author:

Sami Buhur

Balıkesir University

40 PUBLICATIONS 22 CITATIONS

SEE PROFILE

KDV VE ÖTV İNDİRİMLERİNİN GİRİŞİMCİLERİN SATIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Sami BUHUR^a

^aMaliye Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye
sami.buhur@balikesir.edu.tr

Özet

Maliye politikası araçları içerisinde yer alan vergi politikaları, ekonomide daraltıcı ve genişletici etkiler yaratabilmektedir. Özellikle piyasada tüketimde düşme olduğunda, devlet bazı mallardaki vergilerde indirim yaparak talebi canlandırabilmektedir. Talebin canlanması ise o alanda üretim yapan girişimcileri rahatlatmaktadır. Bu çalışmada, tüketim üzerinden alınan KDV ve ÖTV’de yapılan indirimlerin firmaların satışları üzerindeki etkileri incelenmektedir. Önceki uygulamalarda bu tip indirimlerin satışları olumlu etkilediği gözlenmiştir. Tüketimin artması girişimcileri o alanda daha fazla üretim yapmaya teşvik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Maliye Politikası, Girişimcilik, Vergi İndirimleri, Teşvikler

IMPACT OF VAT AND SCT DISCOUNTS ON SALES OF ENTREPRENEURS: THE CASE OF TURKEY

Abstract

Tax policies included in the fiscal policy instruments can create constrictive and expanding effects on the economy. Especially when there is a fall in consumption in the market, the government can derate in some goods’ tax for revival the demand. The revival of demand relieves the entrepreneurs who produce it. In this study, the effects of tax reductions on VAT and SCT on sales of companies are examined. In previous implementations, it was observed that these types of reductions positively affected sales. The increase in consumption encourages entrepreneurs to make more production in that area.

Keywords: Fiscal Policy, Entrepreneurship, Tax Reduction, Incentive

1. GİRİŞ

Maliye politikasının etkili araçlarından birisi olan vergilerin miktar ve bileşiminin değiştirilmesi, ekonomi üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir (Altay, 2016: 213-219). Yatırımların ve girişimciliğin teşvik edilmesi çerçevesinde, çeşitli vergi teşvikleri ve vergi indirimleri uygulanabilmektedir.

Vergilemenin fiskal (mali) amacı veya fonksiyonu devlete gelir sağlamak olsa da kaynak dağılımında etkinliği sağlamak, gelir dağılımında adaleti sağlamak, iktisadi istikrar ve iktisadi büyümeyi sağlamak, nüfus artışını önlemek, çevre kirliliğini önlemek gibi ekonomik ve sosyal hayata yön verici ekstra – fiskal fonksiyonları da vardır (Nadaroğlu, 2000).

Müdahaleci devlet anlayışının yaygınlık kazanması ile birlikte vergiler ve kamu harcamaları yoluyla devletin ekonomiye yön verdiği görülmektedir (Durmuş, 2008). Devlet bazen alması gereken vergi gelirlerinden vazgeçerek gerek tüketicileri gerekse girişimcileri veya yatırımcıları teşvik edebilmektedir.

Arz Yönlü İktisadi Yaklaşım, vergilerin üretimi ve yatırımları düşürdüğünü, vergi oranlarının düşürülmesi ile üretimin ve yatırımların teşvik edilebileceğini ifade etmişlerdir. Vergi indirimleri sağlanarak üretim, büyüme, emek arzı, tasarruf ve yatırımlar üzerinde olumlu etkiler sağlanabileceğini savunmuşlardır (Efe, 2013: 30-38).

Vergi teşviklerinin akademik düzeyde tartışmalı olduğu bilinmektedir. Bazı akademik çevreler teşviklerin yatırımlar ve büyüme üzerinde olumlu etkiler doğurduğunu savunurken, diğerleri kayda değer bir etkinin olmadığını savunmaktadır (Biniş ve İpek, 2016: 88-89).

2. VERGİ TEŞVİKLERİ VE VERGİ İNDİRİMLERİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Teşvik, maddi veya manevi destek anlamına gelirken; vergi teşviki, devletin belli bir sektörü, belli bir üretim alanını veya belli bir bölgeyi nispeten daha iyi duruma getirmek veya girişimcileri belli alanlara yönlendirmek amacıyla uyguladığı kolaylıklardır (Selen, 2011: 25).

Vergi harcaması, bazı mükellef gruplarının vergi yükünü azaltmak veya bazı mükellefleri üretmeye veya tüketime teşvik etmek amacıyla tanınan vergi muafiyet, indirim ve istisnaların yol açtığı gelir kaybına vergi harcaması denilmektedir (Akdoğan, 2002: 168).

Vergi indirimleri de bir vergi harcaması olarak ifade edilmektedir. Vergi indirimlerine gidilmesinin en önemli gerekçelerinden birisi de ilgili sektörde üretimi ve satışları canlandırmaktır.

Vergi teşvik ve vergi indirimleri ile ulaşılmak istenen belli başlı hedefler arasında; bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmak, tasarrufları ve sermaye birikimini arttırmak, istihdamı arttırmak, firmaların rekabet gücünü arttırmak, piyasadaki yeni ürünleri desteklemek, yeni kurulan endüstrileri korumak sayılabilir (Efe, 2013: 40-43).

3. TÜRKİYE’DE UYGULANAN TEŞVİK VE İNDİRİMLER

Türkiye’nin yeni Yatırım Teşvik Programı, 15 Haziran 2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ile yürürlüğe girmiştir (Ekonomi Bakanlığı, 2017). Yeni yatırım teşvik sistemi dört ayrı kısımdan oluşmaktadır ve yerli ve yabancı yatırımcılar aőağıdaki teőviklerden eşit oranda faydalanabilmektedir. Őöyle ki;

- Genel Yatırım Teşvik Uygulamaları
- Bölgesel Yatırım Teşvik Uygulamaları
- Büyük Ölçekli Yatırım Teşvik Uygulamaları
- Stratejik Yatırım Teşvik Uygulamaları

Aőağıdaki tabloda, farklı yatırım teşvik rejimleri çerçevesinde sağlanan destek unsurları gösterilmiştir.

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Tablo 1. Destek Unsurları

Destek Unsurları	Genel Yatırım Teşvik Uygulamaları	Bölgesel Yatırım Teşvik Uygulamaları	Büyük Ölçekli Yatırım Teşvik Uygulamaları	Stratejik Yatırım Teşvik Uygulamaları
KDV İstisnası	X	X	X	X
Gümrük Vergisi Muafiyeti	X	X	X	X
Vergi İndirimi		X	X	X
Sosyal Sigortalar Prim Desteği (İşveren Payı)		X	X	X
Gelir Vergisi Stopajı İndirimi*		X	X	X
Sosyal Sigortalar Prim Desteği (Çalışan Payı)*		X	X	X
Faiz Oranı Desteği **		X		X
Arazi Tahsisi		X	X	X
KDV İadesi***				X

* Yatırımın Bölge 6'da gerçekleştirilmesi halinde sağlanır.

**Yatırımın Bölgesel Yatırım Teşvik Uygulamaları kapsamında Bölge 3, 4, 5 veya 6'da gerçekleştirilmesi halinde sağlanır.

***Asgari sabit yatırım tutarı 500 milyon TL olan stratejik yatırımların inşaat harcamaları için sağlanır.

Kaynak: Invest In Turkey, T.C. Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, Yatırım Teşvikleri, <http://www.invest.gov.tr/tr-TR/investmentguide/investorsguide/Pages/Incentives.aspx>, (03.05.2017).

4. KDV VE ÖTV İNDİRİMLERİ İLE İLGİLİ SON DÜZENLEMELER

2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve buna dayalı olarak Maliye Bakanlığının 2017/28 nolu 3 Şubat 2017 tarihinde yayımlanan Sirküleri ile bazı mal ve hizmetlere ilişkin yapılan vergi indirimleri aşağıda belirtildiği gibidir:

- Öncesinde %18 KDV oranına tabi olan konutların 30 Eylül 2017 tarihine kadar teslimlerinde %8 KDV oranı uygulanacaktır. Yanı sıra yapımı yeni biten konutlarda kullanılacak kombi, radyatör, cam balkon, mutfak dolabı gibi ürünlerde KDV oranı % 18'den % 1'e düşürülmüştür.
- Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemilerinin tesliminde KDV oranı %1 olarak değiştirilmiştir.
- Mobilya ürünlerinin 30/04/2017 tarihine kadar tesliminde KDV oranı %8 olarak uygulanacaktır.

Yukarıda bahsi geçen Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Tüketim Vergisi oranlarında da indirime gidilmiştir. Bu karara göre ÖTV oranı % 6,7 'den % 0'a düşürülen mallar aşağıdadır:

- Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemileri,
- Klima cihazları, buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar,
- Bulaşık makineleri, su ısıtıcıları, çamaşır makineleri, çamaşır kurutma makineleri, elektrik süpürgeleri, saç ve el kurutma makineleri, elektrikli ütüler gibi.

Yukarıda bahsi geçen indirimler Bakanlar Kurulu Kararı ile 30 Eylül 2017 tarihine kadar uzatılmıştır.

5. KDV VE ÖTV İNDİRİMLERİNİN BAZI MALLARIN SATIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Yukarıda bahsi geçen mobilya, beyaz eşya ve konutta yapılan vergi indirimleri bu ürünlerin satışları üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır. Örneğin, mobilya ürünlerinde yapılan % 10'luk KDV indirimleri mobilya satışları üzerinde en az % 30 civarında artış yaratmıştır (MOSDER, 2017).

Mobilya Sanayicileri ve İşadamları Dernekleri Federasyonu'nun konuyla ilgili yapmış olduğu incelemede, KDV ve ÖTV indirimlerinin sadece mobilya satışlarını arttırmadığını, yanı sıra 19 alt sektörün de bu indirimlerden doğrudan etkilendiğini ifade etmiştir. İstihdamı yüksek olan bu sektörün desteklenmesinin devam etmesi gerektiği ifade edilmiştir (Para Analiz, 2017)

Türkiye mobilya ihracatında dünyada 15. sıradadır. 2005'te 600 milyon dolar olan mobilya ihracatı günümüzde 2 milyar 650 milyon dolara yükselmiştir (Sakarya ve Doğan, 2017: 7-18). Mobilya ihracatının son yıllarda artma eğiliminde olduğu ancak iç pazarın beklenen düzeyde olmadığı bilinen bir gerçektir. KDV oranlarında yapılan on puanlık indirimin mobilya satışlarını ve buna bağlı sektörleri doğrudan etkilemesi iç piyasanın genişlemesine neden olmuştur.

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Mobilya sektöründeki bu canlanma beraberinde istihdam rakamları üzerinde de olumlu etkiler yaratmıştır. Sektöre yönelik KDV indirimi yılsonuna kadar istihdamı 50 bin daha arttıracığı tahmin edilmektedir. TÜİK verilerine göre, 2016 yılında mobilya sektöründe 165.118 kişi istihdam edilmiştir (TÜİK, 2017).

Mobilya sektörüne yönelik yapılan vergi indirimlerinin diğer önemli etkilerinden birisi de kayıtdışı satışların ve üretimin azalmasıdır. Türkiye Mobilya Sanayicileri Derneğinin konuyla ilgili yaptığı açıklamada, tüketicilerin indirimli markalı ürünlere yöneldiği ve bu durumun mobilya sektöründeki kayıtdışılığı da azalttığı ifade edilmektedir (MOSDER, 2017).

KDV ve ÖTV’de veya herhangi bir yürürlükte olan vergilerde yapılan vergi indirimlerinin, devletin vergi gelirlerinde belli bir miktar azalışa neden olmaktadır. Örneğin, son yapılan düzenleme ile yapılan vergi indirimlerinin Şubat – Nisan ayları arasında 350 milyon TL’lik vergi gelirlerinde azalma yarattığı; yılsonuna kadar bu rakamın 800 milyon TL civarında olacağı Maliye Bakanı tarafından ifade edilmiştir (Milliyet, 2017). Diğer taraftan vergi indirimi ile devletin uğradığı gelir kaybının satışların artması ile birlikte telafi edileceği hatta daha fazla vergi geliri elde edileceği tahmin edilmektedir.

Konut tesliminde % 18 olan KDV’nin % 10’a indirilmesi ile konut satışlarında % 6-7 civarında bir artış sağlayacağı beklenmektedir. Konutlarda yapılan KDV indirimi ile konut satışlarının 2017 yılı içerisinde 1.5 milyon gibi bir rakama ulaşacağı tahmin edilmektedir (INDER, 2017). 2016 yılı itibariyle Türkiye’de toplamda yaklaşık 1.3 milyon konut satılmıştır (TÜİK, 2017).

Yapımı yeni biten konutlarda kullanılacak kombi, radyatör, cam balkon, mutfak dolabı gibi ürünlerde KDV oranı % 18’den % 1’e düşürülmesi, konut fiyatlarında % 1 ile 1,5 arasında bir düşüşün yaşanmasına olanak tanıyacaktır. Örneğin, 400.000 TL değerindeki bir evde yapılan vergi indirimi ile birlikte yaklaşık 5.000 TL’nin üzerinde bir indirim olanağı ortaya çıkacaktır. Konutlarda bu şekilde yapılan indirimin, müteahhitler (inşaat sahipleri) açısından % 17 oranında bir vergi indirimi hakkı da ortaya çıkaracaktır.

Diğer taraftan beyaz eşya ürünlerinde (bulaşık makinaları, su ısıtıcıları, çamaşır makinaları, çamaşır kurutma makinaları, elektrik süpürgeleri, saç ve el kurutma makinaları, elektrikli ütüler vd.) ÖTV oranının % 6,7’den % 0’a düşürülmesi beyaz eşya satışlarını olumlu yönde etkileyeceği beklenmektedir. BEYDER tarafından yapılan açıklamada, beyaz eşya satışlarında ÖTV oranının sıfıra indirilmesi, satışlarda % 20’lik bir artışa neden olacağı ifade edilmiştir. 2016 yılında Türkiye’de toplamda 7.5 milyon adet beyaz eşya parçası satılmıştır (BEYDER, 2017).

6. SONUÇ

Vergi indirim ve teşviklerinin genel amaçları arasında piyasayı canlandırmak, rekabet ortamını yaratmak, milli hasılayı arttırmak gibi önemli hedefler sayılabilir. Maliye Bakanlığı bu amaçlar doğrutusunda çeşitli uygulamaları hayata geçirebilmektedir.

2016 ve 2017 yılı başında toplam satışlarda ve talep miktarındaki düşmeleri önlemek amacıyla bir dizi vergi indirimi ve kolaylıkları hayata geçirilmiştir. Bu kolaylıklar arasında bazı ürünlere getirilen KDV ve ÖTV indirimleri göze çarpmaktadır. Bu indirimlerde temel amaç, mevcut piyasalardaki durgunluğu azaltmak, tüketicilerin daha kolay alım yapmalarını sağlamak ve ilgili ürünlerde satış hacmini arttırmaktır.

2017 yılı içerisinde yapılan KDV ve ÖTV indirimlerinin tüketim miktarını ve buna bağlı olarak satışları olumlu yönde arttırdığı gözlenmiştir. Konut, beyaz eşya gibi sektörlerle girdi sağlayan diğer birimlerin de satış miktarından olumlu yönde etkilendiği ortadadır.

Maliye Bakanlığının 2017 yılı başında uygulamaya geçirdiği vergi indirimlerinin hedeflenen amaçlara ulaştığı ifade edilebilir. Mevcut vergi indirimlerinin olumlu yansımaları sonucu, sektör temsilcilerinin bu yönde beklentilerini Maliye Bakanlığına iletmesi ile vergi indirimlerinde süre uzatmaya gidilmiştir.

Sonuç olarak, vergi indirimlerinin üretimi ve yatırımları arttırdığı, tüketimi arttırarak piyasayı canlandırdığı ortaya çıkmaktadır. Buradan hareket ederek, vergilerin sadece bir gelir kaynağı olarak görülmemesi, bunun yanında önemli bir teşvik aracı olarak da kullanılabilieceği sonucuna varılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan A. (2002). *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Altay A. (2016). *Kamu Maliyesi*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- BEYDER, Dayanıklı Tüketim ve Beyaz Eşya Perakendecileri Derneği, (2017). <http://www.beyper.org/>
- Biniş M., İpek E.A.Ş., (2016). *The Effects Of Tax Incentives On Regional Economic Development*, in Regional Economic Development in the Balkan Region, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle, UK.
- Durmuş M., (2008). *Kamu Ekonomisi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Ekonomi Bakanlığı, (2017). *Yatırım Teşvik Sistemi Nedir*, http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/yatirim/yatirimTesvik/yatirimTesvik-TesvikSistemiNedir?afrLoop=487903844489648&afrWindowMode=0&afrWindowId=null#!%40%40%3F_afrWindowId%3Dnull%26_afrLoop%3D487903844489648%26afrWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3DI7ov1znor_46
- INDER, İstanbul İnşaatçılar Derneği, (2017). <http://www.inder.org.tr/tr/default.asp>
- Invest In Turkey, T.C. Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, Yatırım Teşvikleri, <http://www.invest.gov.tr/tr-TR/investmentguide/investorguide/Pages/Incentives.aspx>
- Milliyet, (2017). Ağbal'ın "KDV İndirimi" Açıklaması Mobilyacıları Umutlandırdı, <http://www.milliyet.com.tr/agbal-in-kdv-indirimi-aciklamasi-ekonomi-2418342/>
- Nadaroğlu, H. (2000). *Kamu Maliyesi Teorisi*, Beta Yayıncılık, İstanbul
- Para Analiz, (2017). KDV İndirimi Mobilya Satışlarını Katladı, <http://www.paraanaliz.com/2017/ekonomi/kdv-indirimi-mobilya-satislarini-katladi-9521/>
- Sakarya S., Doğan Ö. (2017). *Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Mobilya Sektör Raporu / (2016)*, <http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/76,oaibmobilyasektorraporu2016.pdf?0&tag1=51FD9C56B14138F09344509880625D2082ABB6AE&crefer=A9579DFF47AB8FE948E1626F58107D78AC0C0ABE5F5E7D7F33A91BDD58B157F6>
- Selen U., (2011). *Maliye Politikası Aracı Olarak Teşvik Uygulamaları*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). İşgücü İstatistikleri, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2017). Konut Satış İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24792>
- Türkiye Mobilya Sanayicileri Derneği, (2017). <http://www.mosder.org.tr/>